

Actieplan Haags hoogbegaafd

Naar een passend en inclusief
onderwijsaanbod voor hoogbegaafde
Haagse kinderen

Caroline Verduin
D66 Den Haag

Achtergrond

Twee tot drie procent van de kinderen is hoogbegaafd¹. Dit betekent dat naar schatting 2500 Haagse kinderen t/m 19 jaar hoogbegaafd zijn². Dat zijn ongeveer 100 schoolklassen vol.

In de gemeente Den Haag ontbreekt echter een structureel, inclusief en samenhangend beleid om deze doelgroep te (h)erkennen en te ondersteunen. Dit kan resulteren in kwetsbare kinderen die onderpresteren op school, hoge percentages thuiszitters (waarvan naar schatting 25% hoogbegaafd is³), ouders die werk verlaten om kinderen thuis te begeleiden, misdiagnoses in de zorg en gemiste kansen om talent te ontwikkelen. Het huidige aanbod, zoals plusklassen en particuliere initiatieven, schiet tekort en leidt tot ongelijkheid.

Kenmerken van hoogbegaafde kinderen

Bij hoogbegaafdheid gaat het om cognitief getalenteerde kinderen, die vaak een passende omgeving nodig hebben om te kunnen floreren. Ze zijn sensitief, hebben een sterk rechtvaardigheidsgevoel, zijn creatief, kritisch en leggen de lat voor zichzelf heel hoog⁴.

Wat als hoogbegaafde kinderen niet de juiste begeleiding krijgen?

- Ze ervaren vaak verveling door herhaling en missen uitdagingen.
- Aanpassingsgedrag overdag op school kan leiden tot uitputting en frustratie thuis.
- Vaak worden verkeerde diagnoses gesteld, zoals ADHD of autisme, vanwege een gebrek aan kennis bij de hulpverlening. Hoogbegaafdheid is geen stoornis⁵, maar een persoonlijkheidskenmerk en staat niet in de DSM V (het diagnostisch en statistisch handboek van psychiatrische aandoeningen) waarmee de meeste psychologen werken. Door een verkeerde diagnose ontvangt het kind niet de juiste hulp die het nodig heeft.

¹ WijzijnMind. <https://wijzijnmind.nl/psychische-klachten/psychipedia/hoogbegaafdheid>

² Den Haag in cijfers

³ Onderzoek Thuiszitters Tellen <https://balansdigitaal.nl/thuiszitters-tellen>

⁴ Zijnskenmerken van Tessa Kieboom.

⁵ Hoogbegaafdheid in de Psychiatrie. [BW_NurseAcademy GGZ_nr02_2023_v3.indd](#)

Actielijnen en maatregelen

1. Vroegtijdige screening

Het vroeg herkennen van hoogbegaafdheid is cruciaal om tijdig passende ondersteuning te bieden. Zonder passende ondersteuning lopen kinderen het risico op onderpresteren, frustratie en psychische problemen. De CITO-toets is geen passend instrument om hoogbegaafdheid te herkennen⁶. De gemeente kan een screeningssysteem toe laten passen dat in samenwerking met scholen, kinderdagverblijven en consultatiebureaus signalen van hoogbegaafdheid identificeert, zoals cognitieve voorsprong of creatieve uitingen bij jonge kinderen.

Hierbij dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor kinderen met een migratieachtergrond, gezien uit onderzoek⁷ (Scaliq) is gebleken dat met name bij meisjes met een migratieachtergrond, hoogbegaafdheid niet wordt gesignaleerd.

2. Trainingen bij consultatiebureaus

Medewerkers van consultatiebureaus spelen een sleutelrol bij het signaleren van bijzondere eigenschappen bij jonge kinderen. Door hen te trainen in het herkennen van kenmerken van hoogbegaafdheid, zoals een snelle ontwikkeling of gevoeligheid, kunnen zij ouders beter ondersteunen en doorverwijzen naar passende hulp. Dit voorkomt onnodige frustraties bij ouders en kinderen en bevordert vroegtijdige interventie. De gemeente kan een initiërende rol spelen in het laten toepassen van bovengenoemd screeningssysteem en training.

3. Kijk wat in andere regio's gebeurt en leer hiervan!

Andere steden, zoals Amsterdam en Rotterdam, hebben succesvolle initiatieven ontwikkeld, waaronder fulltime hoogbegaafdheidsscholen en tussenvoorzieningen. Analyseer de goede voorbeelden uit andere steden en benut deze waar mogelijk in het Haagse onderwijssysteem.

4. Meer kennisverspreiding bij docenten en ouders en hulpverleners

Nog te vaak hebben docenten en ouders onvoldoende kennis over hoogbegaafdheid, waardoor signalen worden gemist of verkeerd geïnterpreteerd. De gemeente kan een initiërende rol vervullen en inzetten op:

- Bijscholing voor docenten en intern begeleiders PO en VO over hoe zij hoogbegaafdheid kunnen herkennen en ondersteunen in hun klassen. Organisaties zoals stichting IQ plus⁸ kunnen hierbij helpen. De samenwerkingsverbanden van de jeugdzorg dienen hierbij betrokken te zijn.

⁶ Specialist Hoogbegaafdheid

<https://www.specialisthoogbegaafdheid.nl/doelgericht-leren/lage-citoscore-hoogbegaafde-leerling/>

⁷ (On)gezien, onderzoek van Scaliq <https://scaliq.com/ongezien/>

⁸ <https://www.stichtingiqplus.nl/iqplus/>

- Informatiesessies voor ouders om hen bewust te maken van de kenmerken en ondersteuningsmogelijkheden.
- Samenwerking met experts en het ontwikkelen van materiaal, zoals handleidingen en digitale tools zodat scholen niet iedere keer het wiel opnieuw hoeven uit te vinden.
- Kennis bij hulpverlening (zoals de jeugdzorgaanbieders) opschrijven, door het benutten van kennis van organisaties zoals [het Landelijke kennisnetwerk Psychiatrie en Hoogbegaafdheid](#)⁹.
- Ruimte geven aan ouders om ondersteuning te bieden, bijvoorbeeld in de vorm van een hoogbegaafdheidscoach, door een vrij besteedbaar bedrag te bieden in het Persoonsgebonden Budget (PGB).

5. Hoogbegaafdheidsklassen op scholen

Uit ervaring van ouders blijkt dat een plusklas niet geheel aan de wensen voldoet, omdat dit niet enkel voor hoogbegaafde kinderen is en niet voldoet aan de behoeften van hoogbegaafde kinderen die niet enkel 'meer schoolwerk' willen, maar ook meer uitdagender schoolwerk op een meer abstract leerniveau. Den Haag kan samen met schoolbesturen werken aan de introductie van meer hoogbegaafdheidsklassen op een reguliere aantal basisscholen en middelbare scholen. Waar behoefte aan is:

- Cognitieve uitdaging:
 - Verrijking: lesmateriaal dat hun denken stimuleert, zoals complexe vraagstukken, abstracte ideeën en uitdagende taken. Dit kan door verdieping waarbij aangesloten wordt op het reguliere curriculum als ook door verbreding en uitbreiding van het reguliere curriculum die aansluit bij de interesses van de leerlingen.
 - Versnelling: Sommigen kinderen hebben baat bij het overslaan van een klas.
- Flexibele leeromgeving
 - Keuzevrijheid: Ze willen vaak hun eigen leerpad bepalen en vinden het prettig om zelfstandig te werken.
 - Multidisciplinair leren: Onderwijs dat vakken integreert, zoals wetenschap gecombineerd met kunst of technologie, spreekt hen aan.
- Emotionele en sociale ondersteuning: Begeleiding om te leren omgaan met perfectionisme, hoogsensitiviteit en sociale vaardigheden.
- Er is behoefte aan uitbreiding van groepen speciaal basisonderwijs die dubbel bijzondere leerlingen begeleiden. Dit zijn hoogbegaafde kinderen met daarnaast enorme faalangst, school trauma, ADHD of ASS.

⁹ <https://kennisnetwerkphb.nl/>

6. Tussenvoorziening tussen basisschool en middelbare school

Sommige hoogbegaafde kinderen zijn cognitief klaar voor de middelbare school maar emotioneel of sociaal nog niet. Een tussenvoorziening, zoals een zogenoemde groep 9 of een speciaal onderwijsprogramma, biedt een veilige omgeving waarin deze kinderen zich verder kunnen ontwikkelen. Den Haag kan inzetten en zich hardmaken voor het opzetten van een dergelijke voorziening, geïnspireerd door succesvolle voorbeelden zoals de [groep 9 klas bij NOVUM](#) in Voorburg of [de day a week school](#) in Amsterdam.

7. Een hoogbegaafdheidsschool in Den Haag

Naast regulier onderwijs met voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen, blijft er behoefte aan voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs. Uit onderzoek, in opdracht van de Nederlandse hoogbegaafdheidsscholen, blijkt dat er betere leeropbrengsten worden bereikt in voltijd hoogbegaafdheidsonderwijs tegenover 'part-time plusklassen'¹⁰. Een hoogbegaafdheidsschool kan niet enkel ruimte geven aan de grote groep hoogbegaafde kinderen in Den Haag, maar kan ook een belangrijke rol spelen in kennisverspreiding op andere Haagse scholen over hoogbegaafdheid.

De gemeente kan met een lobby bij de Rijksoverheid inzetten op meer (financiële) ondersteuning voor de ontwikkeling van hoogbegaafdheidsonderwijs.

Waarom dit actieplan belangrijk is

1. Hoogbegaafde kinderen vroeg(h)erkenning: is van belang om aan specifieke behoeften te kunnen voldoen en preventief problemen op latere leeftijd te voorkomen.
2. Thuiszitters voorkomen: Hoogbegaafde kinderen vormen een groot deel van de thuiszitters. Vroege signalering en passende ondersteuning verkleinen deze groep aanzienlijk. Dit voorkomt dat ouders moeten stoppen met werken om bij hun kind thuis te blijven.
3. Psychische problemen voorkomen: bij gebrek aan juiste begeleiding en herkenning van hoogbegaafde kinderen kunnen ze psychische problemen als depressies ontwikkelen. Psychische problemen kunnen voorkomen worden door hoogbegaafde kinderen vroeg te (h)erkennen en preventief te handelen. Hierdoor kan de inzet van zorg voorkomen worden, wat gezien de druk op jeugdhulp en de daarmee gepaarde kosten zeer wenselijk is.

¹⁰ Inventarisatie hoogbegaafdheidsscholen 2022-2024
<https://hbscholen.nl/wp-content/uploads/2022/02/Situatieanalyse-voltijd-HB-PO-in-NL-Samenvatting.pdf>

4. Onderwijskwaliteit verhogen : Goed opgeleide docenten en gerichte voorzieningen voor hoogbegaafde kinderen maken Den Haag aantrekkelijker voor gezinnen.
5. Talent benutten: door uitval te voorkomen en hoogbegaafde kinderen de juiste (onderwijs)begeleiding te geven, kunnen hun bijzondere intellectuele en creatieve talenten benut blijven in de toekomst.
6. Gelijke kansen: Hoogbegaafde kinderen verdienen evenveel aandacht en ondersteuning als andere groepen in het onderwijs.

Verzoek aan college:

1. Inhoudelijk te reageren op het actieplan Haags Hoogbegaafd
2. De actiepunten uit dit actieplan te bespreken en mee te nemen in het HEA uitvoeringsplan van 2025.
3. De actiepunten uit dit actieplan te bespreken en mee te nemen in de HEA 2026-2030.

"Actieplan Haags hoogbegaafd"
is een actieplan van D66 Den Haag
Geschreven door: Caroline Verduin (raadslid)
Januari 2025